

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Odklonilno ločeno mnenje dr. Umeta

1. Glasoval sem proti ugotovitveni odločbi, da določbe četrte in šeste točke 48.a člena in 48.c člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij (Uradni list RS, št. 55/92, 7/93 in 31/93) niso v neskladju z Ustavo. Mnenja sem namreč, da imajo te določbe učinek za nazaj in so torej v nasprotju s 155. členom Ustave.

2. Že v svojem ločenem mnenju k odločbi Ustavnega sodišča U-I-133/93 z dne 31/3-1994, na katero se odločbo U-I-31/94 sklicuje (obrazložitev pod B na str. 2 in 3), sem navedel, da bi bilo treba vsako točko 48.a člena Zakona o lastninskem preoblikovanju in v posledici tudi vsako točko 48.c člena glede na vsebino posamezne določbe in predpise, ki so veljali v času, ko je bil posamezen pravni posel oziroma ko je bila posamezna odločitev sprejeta, analizirati in za vsako posebej ugotoviti, ali gre za retroaktivne zakonske določbe. Analiza posameznih abstraktnih dejanskih stanov iz 48.a člena Zakona v tem smislu ni bila nikoli opravljena, tudi ne v odločbi U-I-133/93. Ta odločba se le na splošno sklicuje na načela civilnega prava (zlasti na člen 5 in člene 9., 12., 13., 14., 18. in 20 Zakona o obligacijskih razmerjih), ki opredeljujejo obveznost družbenih pravnih oseb, da pri sklepanju obligacijskih razmerij družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo družbena sredstva, s katerimi razpolagajo in ohranjajo njihovo nezmanjšano vrednost ter skrbijo za izboljševanje in razširjanje materialne osnove dela oziroma za uresničevanje svojih ciljev in nalog ter za varstvo družbene lastnine. V odločbi U-I-133/93 Ustavno sodišče le na splošno ugotavlja, "da je zakonodajalec oblikoval zakonske domneve o oškodovanju družbene lastnine na podlagi že prej obstoječih norm o ravnanju družbene lastnine". Po tem mnenju torej vse določbe 48.a in 48.c člena nimajo učinkov za nazaj in ne posegajo v pridobljene pravice, pravice tretjih oseb pa tudi niso bile zakonito pridobljene.

To stališče naj bi bilo tudi podlaga za sedanjo odločbo, h kateri dajem ločeno mnenje.

3. V odločbi ni bila opravljena analiza posameznih izpodbijanih zakonskih določb, čeprav je predlagatelj v novem postopku konkretno obrazložil svoje stališče o protiustavnosti določb o obveznem oblikovanju poslovnega sklada in o izplačevanju regresa za leti 1992 in 1993.

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij v 2. alineji četrte točke 48.a člena določa, da se domneva, da je družbena lastnina oškodovana tudi v primeru, kadar podjetje pred razdelitvijo dobička ni zagotovilo oblikovanje poslovnega sklada v višini 6% povprečne vrednosti družbenega kapitala. Taka obveznost v času, ko je predlagatelj v letu 1993 z zaključnim računom za leto 1992 delil dobiček, ni obstojala. Zaradi tega je po mojem mnenju določba o izdvajanju 6% vrednosti družbenega kapitala v poslovni sklad pred delitvijo dobička retroaktivna. V konkretnih primerih bi bilo treba ugotavljati, ali je šlo pri odločanju o delitvi dobička res za oškodovanje družbenega premoženja. Pri tem pa bi bilo treba oceniti ravnanje podjetja v preteklih letih, njegova izdvajanja v poslovni sklad, položaj podjetja v času sprejemanja zaključnega računa za leto 1992 itd. šele na podlagi takih ugotovitev bi bilo mogoče oceniti, ali odločitev podjetja v zaključnem računu za leto 1992 res predstavlja oškodovanje družbenega premoženja.

4. Po določbi šeste točke 48.a člena pa se šteje kot oškodovanje družbene lastnine tudi izplačilo regresa, ki presega bruto plačo zaposlenega. Tudi ta določba je po mojem mnenju retroaktivna in posega v pridobljene pravice delavcev. V času izplačila regresa (zlasti to velja za izplačilo regresa za leto 1992) predlagatelj nesporno ni bil vezan na kakšno konkretno določbo zakona ali na njegovi podlagi sprejetih predpisov, ki bi vsebovala pravilo iz sedanje šeste točke 48.a člena. Tarifna priloga k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo (Uradni list RS, št. 39/93) je v četrti točki omejila višino regresa na ta način, da je določila, da regres za delavce, katerih plača je nižja od povprečja gospodarstva, ne sme presegati 100% povprečne mesečne plače v gospodarstvu Republike Slovenije. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij je stopil v veljavo 12/6-1993, kolektivna pogodba pa naj bi se uporabljala od 1/7-1993 dalje. Vsaj za leto 1992 torej ni bila v veljavi omejitev regresa na višino povprečne bruto mesečne plače zaposlenega, oziroma

kadar je bila plača delavca nižja od povprečja v gospodarstvu, na višino 100% povprečne mesečne plače v gospodarstvu Republike Slovenije. 5. Posledično sta po mojem mnenju retroaktivni in torej v nasprotju z Ustavo četrta in šesta točka 48.c člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki predstavljata uresničitev določb četrte in šeste točke 48.a člena Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, s tem da pooblaščata revizijski organ, da s svojo odločbo naloži podjetju ukrepe za pravilno izkazovanje lastninskih deležev oziroma za zmanjšanje lastninskih deležev za neupravičeno pridobljene deleže ter za povečanje družbenega kapitala.

S o d n i k
dr. Lojze Ude